

ROBERT VAN GULIK
HIINA KULLAMÕRVAD
KOHTUNIK DI TÖÖTAB

Inglise keelest tõlkinud Kersti Unt

Originaali tiitlid:

Robert van Gulik
The Chinese Gold Murders
Sphere Books Ltd 1988, England

Judge Dee at Work
Warner Books 1995, London

„Hiina kullamõrvad“ esmatrükk eesti keeles: Tänapäev, 2005
„Kohtunik Di töötab“ esmatrükk eesti keeles: Tänapäev, 2007

Toimetanud Triin Kaalep
Maketi autor Dan Mikkin
Disainer Villu Koskaru

Illustratsioonid © Robert van Gulik
Copyright © 2020 Robert van Gulik Estate
Tõlge eesti keelde © Kersti Unt ja Tänapäev, 2020

www.tnp.ee

ISBN 978-9949-85-810-1
Trükitud AS Pakett trükikojas

ROBERT VAN GULIK
HIINA KULLAMÕRVAD

ILLUSTREERITUD AUTORI KÜMNE HIINAPÄRASE
GRAAFILISE LEHEGA

ESSÕNA

„Hiina kullamõrvad” viib meid tagasi kohtunik Di karjääri alguspäevisse, mil ta kolmekümne kolme aastasena määrati oma esimesele ametikohale Hiina ääremaadel, nimelt Penglaisse, sadamalinna Shandongi provintsi kirderannikul.

Tollane Tangi dünastia valitseja, keiser Kaotsung (649–683) oli just hiljaaegu kehtestanud Hiina ülemvõimu suurema osa üle Koreast. „Kohtunik Di lugude” kronoloogia järgi saabus kohtunik Penglaisse suvel, 663. A.D.* Eduka Korea-sõjakäigu vältel eelmise aasta sügisel, kui löödi puruks Korea-Jaapani liitunud väed, oli sealt sõjavangina kaasa toodud tütarlaps nimega Yu Su. Sadakonna kaptenina oli eelmise, 661. aasta sõjakäigust osa võtnud Jiao Tai.

Nagu ikka, leiab lugeja raamatu algusest Penglai ringkonna plaani ning saatesõnast teavet Hiina kohtusüsteemi kohta – mis on mõne muudatusega üle võetud sarja varasematest köidetest –, samuti ülevaate teoses kasutatud Hiina allikatest.

Robert Van Gulik

* 666. aastal viidi kohtunik Di Penglaist üle Hanyuani (sellest on juttu “Hiina järvemõrvades”) ning sealt 668. aastal Puyangi Jiangsu provintsis (“Hiina kellamõrvad”). 680. aastal määrati kohtunik Di tööle Lanfangi kohtusse Hiina keisririigi idapiiril (tema tegevusest seal räägitakse “Hiina labürindimõrvades”), kuhu ta jäi viieks aastaks. 676. aastal viidi kohtunik aga üle Peizhousse kaugel põhjas, kus ta ringkonnakohtunikuna lahendas oma kolm viimast juhtumit (“Hiina küünemõrvad”). Samal aastal määrati kohtunik Di Keiserliku Pealinna Kõrgeima Kohtu kohtunikuks.

SISUKORD

<i>Esimene peatükk:</i>	15
Linnaäärses paviljonis saavad kokku kolm vana sõpra; kohtunik kohtab maanteel kaht teeröövlit	
<i>Teine peatükk:</i>	23
Ränk mõõgavõitlus jääb poole pealt katki; neli meest joovad Yen–chow võõreastemajas veini	
<i>Kolmas peatükk:</i>	35
Tunnistaja jutustab mõrva avastamisest; kohtunikul on kummaline kohtumine tühjas majas	
<i>Neljas peatükk:</i>	47
Kohtunik Di külastab kuriteopaika; ta uurib vasest põleti saladust	
<i>Viies peatükk:</i>	57
Kaks usaldusmees söövad restoranis tasuta lõunat; jõe kaldal saavad nad näha kummalist vaatepilti	
<i>Kuues peatükk:</i>	65
Joobnud luuletaja kirjutab laulu kuust; Chiao Tai kohtab bordellis korea tütarlast	
<i>Seitsmes peatükk:</i>	77
Kohtunik Di kuuleb ettekannet lakitud karbikesest; ta külastab südaööl templit	
<i>Kaheksas peatükk:</i>	89
Jõukas laevaomanik teatab oma mõrsja kadumisest; kohtunik taastab mõtteliselt kahe isiku kohtumise	

<i>Üheksas peatükk:</i>	101
Kohtunik Di viib oma mehed talumaja uurima; kummaline avastus mooruspuusalu põõsastes	
<i>Kümnes peatükk:</i>	113
Filosoof tutvustab oma kõrgeleennulisi vaateid; kohtunik di selgitab keerukat mõrvajuhtumit	
<i>Üheteistkümnes peatükk:</i>	127
Kohtunik külastab budistide abti ja sööb sadamas lõunat	
<i>Kaheteistkümnes peatükk:</i>	139
Pettunud armastaja pihtimus; korea käsitöölise kadumine	
<i>Kolmeteistkümnes peatükk:</i>	151
Ma Rong ja Chiao Tai lähevad laevareisile; armastajate tüli ootamatu lõpp	
<i>Neljateistkümnes peatükk:</i>	161
Kohtunik Di mõtiskleb kahe mõrvakatse üle; kohtusse ilmub tundmatu naine	
<i>Viieteistkümnes peatükk:</i>	171
Noor naine räägib hämmastava loo; vana mees tunnistab üles kummalise kuriteo	
<i>Kuueteistkümnes peatükk:</i>	187
Kohtunik di läheb restorani nuudleid sööma; ta aplodeerib muistse ametivenna tarkusele	
<i>Seitsmeteistkümnes peatükk:</i>	201
Vaga abt viib läbi vägeva tseremoonia; skeptiline filosoof jääb ilma oma kõige tugevamast argumendist	
<i>Kaheksateistkümnes peatükk:</i>	211
Kohtunik annab selgitusi alatu vandenõu kohta; viimaks ometi tuvastatakse üks salapärane isik	

DRAMATIS PERSONAE

NB! Hiina keeles kirjutatakse perekonnanimi
(siin trükitud suurte tähtedega) alati esimesele kohale.

Peategelased

DI Ren-jie, äsja kohale määratud kohtunik Peng-lai piirkonnas Hiina kirderannikul Shantongi provintsis. Edaspidi ka *kohtunik Di* või lihtsalt *kohtunik*.

HONG Liang, kohtuniku usaldusmees ja kohtu seersant. Edaspidi ka *seersant Hong* või *seersant*.

MA RONG } kohtunik Di kaks usaldusväärset abilist
CHIAO TAI }

TANG, Peng-lai kohtu vanemkirjutaja

Mõrvatud kohtuniku juhtumiga seotud isikud

WANG, Te-hwa, Peng-lai kohtunik, kes leiti mürgitatult oma raamatukogust

Yü-soo, korea prostituut

YEE Pen, jõukas laevaomanik

PO Kai, tema ärijuht

Põgenenud pruudi juhtumiga seotud isikud

KOO Meng-pin, jõukas laevaomanik
Proua KOO, neiupõlvenimega TSAO, tema naine
TSAO Min, proua Koo noorem vend
TSAO Ho-hsien, nende isa, filosoofiadoktor
KIM Sang, Koo Meng-pini ärijuht

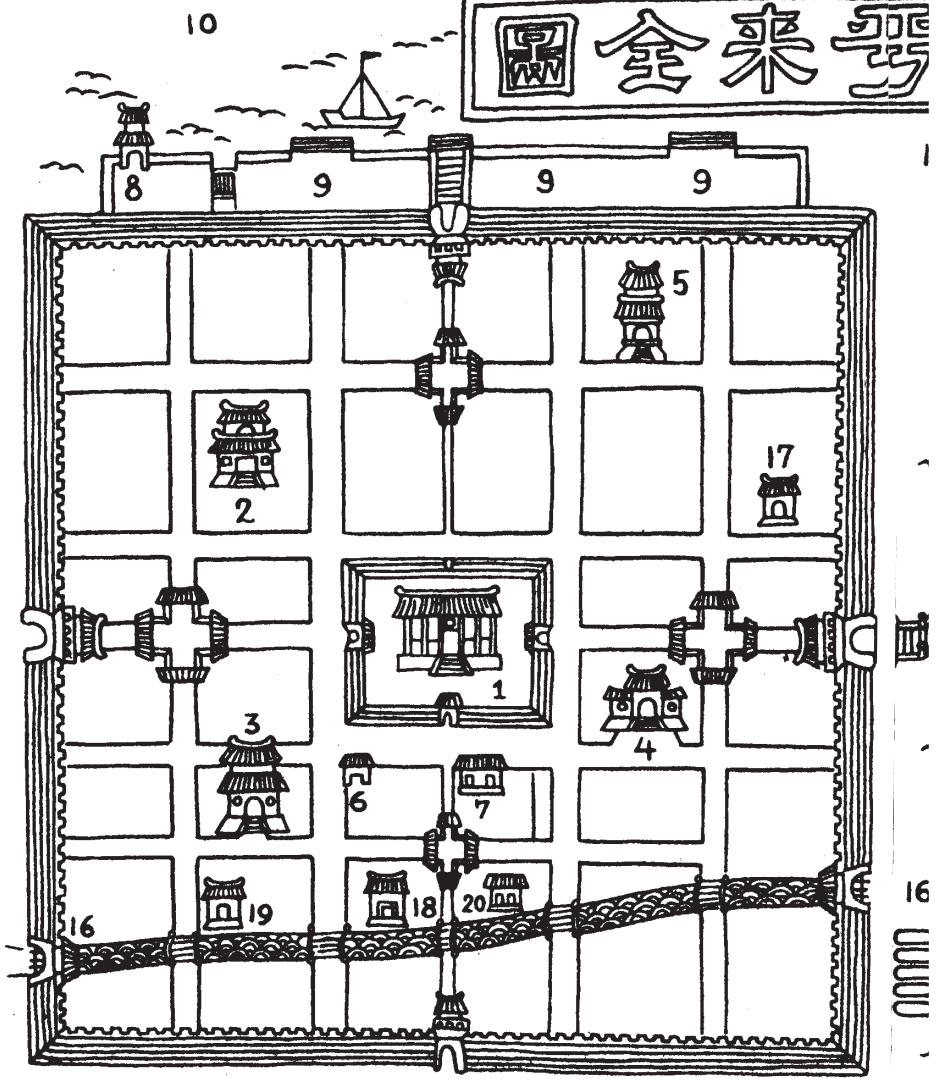
Mõrvatud jõhkardi juhtumiga seotud tegelased

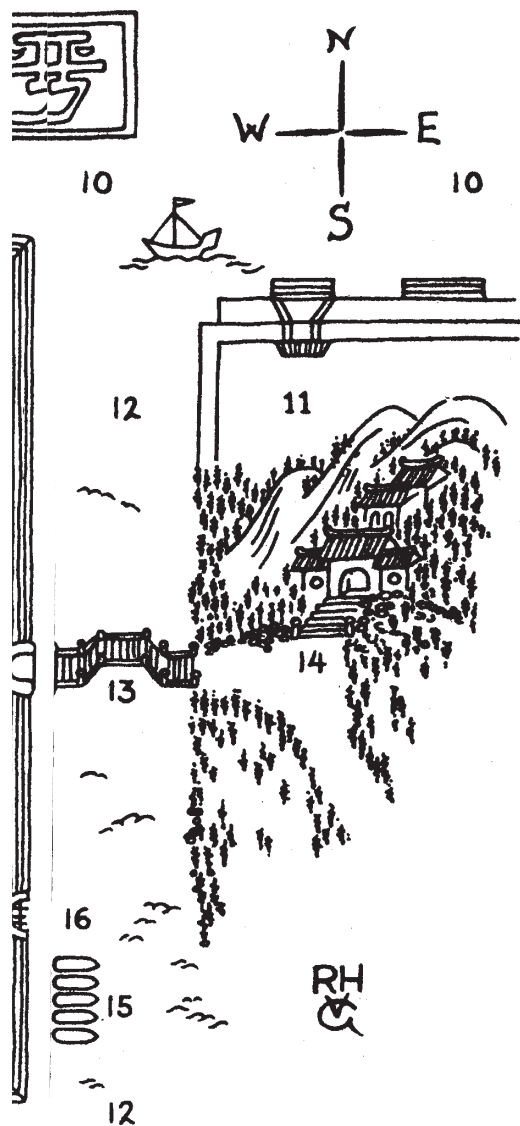
FAN Chong, Peng-lai kohtu ülemkirjutaja
WOO, tema teener
PEI Chiu, talumees, Fani rentnik
PEI Soo-niang, Pei tütar
Ah Kwang, hulgus

Ülejäänud tegelased

Hai-yüeh, Valge Pilve templi abt
Hui-pen, Valge Pilve templi prior
Tzu-hai, sama templi almustejagaja

雲來全圖

PENG-LAI KAART

1. KOHTUHOONE
2. KONFUTSIUSE TEMPEL
3. SÕJAJUMALA TEMPEL
4. LINNAJUMALA TEMPEL
5. TRUMMITORN
6. ÜHEKSA ÕIE AED
7. VÕÖRASTEMAJA
8. KRABIRESTORAN
9. SADAM
10. JÕGI
11. KOREA LINNAJAGU
12. JÕEHARU
13. VIKERKAARESILD
14. VALGE PILVE TEMPEL
15. LILLELAEVAD
16. VESIVÄRAV
17. DOKTOR TSAO LINNAMAJA
18. YEE MAJA
19. KOO MAJA
20. RESTORAN

ILLUSTRATSIOONID

PENG-LAI KAART	12
Kolme sõbra lahkumine	19
Mõõgavõitlus maanteel	25
Kohtunik Di uurib raamatukogu	53
Kohtumine lillelaeval	73
Gu Mengbin kohtuniku ees	95
Kohtunik Di küsitleb vana talumeest	109
Põletusahi templis	137
Tüdruku ootamatu kohtumine mooruspuusalus	175
Kohtunik Di külastab surevat meest	181
Filosoof jääb ilma olulisest argumendist	207

ESIMENE PEATÜKK:
Linnaäärses paviljonis saavad
kokku kolm vana sõpra;
kohtunik kohtab maanteel
kaht teeröövli

*Kohtumine ja lahkumine on kaks kindlat asja meie kindlusetus maailmas
kus rõõm ja kurvastus vahelduvad nagu päev ja öö;
ametnikud tulevad ja lähevad, kuid õiglus ja õigusemõistmine jääb
ning keisri tahe on muutumatu igavesti*

Kolm meest rüüpasid vaikides veini Rõõmu ja Kurvastuse paviljoni teisel korrusel, kust avanes vaade keiserliku pealinna väravate juurde viivale maanteele. Niikaua kui inimesed mäletasid, oli see vana kolmekorruseline, künkanõlval männisalus asuv söögikoht olnud paik, kus pealinna ametnikud käisid teele saatmas sõpru, keda läkitati ametikohale sisemaal, ning kuhu nad tulid taas, et oma naasvaid sõpru tervitada, kui nood oma teenistuse lõppedes pealinna tagasi pöördusid. Nagu viitab ülaltoodud luuletus, mis seisab kirjas paviljoni väravapostil, on see paik oma nime saanud just sellest kahesugusest kasutusviisist.

Taevas oli pilves, sadas ühtlast kevadist uduvihma ning tekkis tunne, et see vihm ei lakka eales. Teisel künkanõlval asuval kalmistul olid kaks töömeest otsinud varju männipuu alt, kus nad nüüd õlg õla kõrval kõssitasid.

Kolm sõpra olid söönud lihtsa keskpäevase eine ning nüüd oli jõudnud kätte aeg lahkuda. Käes olid need viimased rasked hetked, mil asjatult otsitakse mõttes õigeid sõnu. Kõik nad olid umbes kol-

mekümneaastased. Kahel oli peas nooremkirjutaja brokaatmüts, kolmas, keda parajasti teele saadeti, kandis ringkonnakohtuniku musta peakatet.

Sekretär Liang pani otsustava liigutusega veinipeekri käest. Siis pöördus ta ärritatult noore kohtuniku poole:

„Mind häirib kõige rohkem, et see on nii kohutavalt mõttetu! Te oleksite võinud saada nooremkirjutaja koha pealinna kohtus, kui oleksite seda vaid küsinud! Siis oleks teist saanud meie ühise sõbra Hou kolleeg ja me oleksime võinud jätkata oma senist meeldivat elu pealinnas ning teie...”

Kohtunik Di oli kogu selle sõnavõtu aja närviliselt oma pikka süsimusta habet sikutanud. Nüüd katkestas ta sõpra kannatamatult:

„Me oleme sellest juba korduvalt rääkinud ja ma...” Ta sai sõnasabast kinni ning jätkas nüüd vabandavalt naeratades: „Ma ju ütlesin teile, et olen väsinud uurimast kriminaalasju paberil!”

„Ega sellepärast veel pealinnast lahkuma pea!” märkis sekretär Liang. „Eks leidu ju siingi piisavalt huvitavaid juhtumeid. Nagu näiteks too Finantsministeeriumi sekretär, ta nimi oli vist Wang Yuande, kes mõrvas oma ametniku ning laskis jalga, kaasas kolmkümmend kullakangi riigi varakambrist? Meie ühise sõbra onu Hou Guang, ministeeriumi ülemsekretär, pöördub iga päev kohtu poole ja küsib, kas on selles asjas midagi uut kuulda, kas pole nii, Hou?”

Kolmas mees, kelle rõivastel olid pealinna kohtusekretäri ametitunnused, nägi välja murelik. Ta kõhkles pisut ning vastas siis:

„Me pole tolle lurjuse asukohast veel mingeid andmeid saanud. See on huvitav juhtum, Di!”

„Nagu te mõlemad teate,” sõnas kohtunik Di nüüd ükskõiksel toonil, „tegeleb selle juhtumiga kohtu eesistuja isiklikult! Kõik, mis meie teiega selle kohta oleme tänini näinud, on vaid paar tavapärase dokumenti! Paberid, aina paberid!”

Kohtunik küünitaskäe tinast veinikannu järele ja täitis oma peekri uuesti. Kõik kolm vaikisid. Mõningase aja möödudes hakkas sekretär Liang rääkima:

„Te oleksite vähemalt võinud valida mõne parema ringkonna kui Penglai, süinge paik, kus aina sajab ja udutab ja mis asub kaugel rannikul! Küllap olete isegi kuulnud salapäraseid lugusid, mida juba iidsetest aegadest peale selle kandi kohta räägitakse? Tormistel öödel tõusvat seal surnud haudadest ning ookeanilt kerkivas udus võivat näha lendlemas kummalisi varje. Räägitakse isegi, et sealsetes metsades luusib veel tänapäevalgi libatiigreid. Ja asuda mõrvatud mehe kohale! Igatüks, kel mõistus kodus, oleks sellest kohast keeldunud, teie aga lausa palusite end sinna saata!”

Noor kohtunik peaaegu ei kuulanudki sõpra. Ta ütles hoopis innukal toonil:

„Mõelge vaid, mõistatuslik mõrvajuhtum ootamas ees kohe pärast sinnajõudmist! Võimalus sedamaid vabaneda kuivast teoreetiseerimisest ja paberimäärimisest! Viimaks ometi saab mul tegemist olema inimestega, mu sõbrad, lihast ja verest inimestega!”

„Ärge aga siiski unustage surnut, kellega teil samuti tegemist tuleb!” märkis sekretär Hou kuivalt. „Uuri ja, kes Penglaisse läkitati, on teatanud, et kohtuniku mõrvarist pole ainsatki jälge ning puudub ka mõrvamotiiv. Ning eks öelnud ma teile juba, et osa dokumente mõrtsuka kohta on meie kohtuarhiivist samuti mõistatuslikul kombel kadunud?”

„Millele see kõik viitab, on teile niisama hästi teada kui meilegi!” lisas sekretär Liang kärmesti. „See tähendab, et kohtuniku mõrva juurest ulatuvad niidiotsad siia, pealinna. Taevas ise teab, millist herilasepesa te suskima lähete ning missugustesse kõrgete ametnike intriigidesse end mässite! Te olete edukalt sooritanud kõik oma eksamid, siin pealinnas ootab teid suur tulevik. Aga teie eelistate end mätta tollesse üksildasse paika Penglaisse!”

„Mina annaksin teile nõu asja veel kord kaaluda, Di,” ütles kolmas noor ametnik nüüd siiralt. „Veel on aega, te võiksite kindlasti öelda, et teil on tervis kehv, ja paluda kümme päeva haiguspuhkust. Sellal aga määratakse tolele kohale juba keegi teine. Kuulake mind, palun, Di, ma räägin teiega kui sõber!”